

**Regulamin oceny pracy nauczycieli
Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Władysława Grabskiego w Łowiczu**

**Rozdział 1
Postanowienia ogólne**

§1.1. Regulamin określa sposób i tryb dokonywania oceny pracy pracowników zatrudnionych na stanowiskach pedagogicznych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Władysława Grabskiego w Łowiczu.

2. Ilekroć w Regulaminie jest mowa o:

- 1) **nauczycielach** – rozumie się przez to nauczycieli i wychowawców Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Władysława Grabskiego w Łowiczu;
- 2) **szkole** – rozumie się przez to Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Władysława Grabskiego w Łowiczu;
- 3) **uczniach** – rozumie się przez to uczniów IV Liceum Ogólnokształcącego i Technikum nr 4 w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Władysława Grabskiego w Łowiczu;
- 4) **dyrektorze** – rozumie się przez to dyrektora Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Władysława Grabskiego w Łowiczu;
- 5) **Karcie Nauczyciela** – rozumie się przez to ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela;
- 6) **ustawie Prawo oświatowe** – rozumie się przez to ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. ze zm.);
- 7) **rozporządzeniu w sprawie oceny** – rozumie się przez to Rozporządzenie MEN z dn. 29.05.2018 r. sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli (Dz. U. 2018 poz. 1133);
- 8) **rozporządzeniu w sprawie awansu** – rozumie się przez to Rozporządzenia MEN z 26.07.2018 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli.

**Rozdział 2
Terminy dokonywania oceny pracy**

§2.1. Ocenie podlegają wszyscy pracownicy Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Łowiczu zatrudnieni na stanowiskach pedagogicznych w poniżej określonych terminach. Oceny pracy nauczyciela dokonuje się:

- 1) **po zakończeniu stażu** na stopień nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego;
- 2) **po zakończeniu dodatkowego stażu**, o którym mowa w art. 9g ust. 8 Karty Nauczyciela;
- 3) **co 3 lata pracy w szkole** od dnia uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego.

2. W przypadku gdy termin, o którym mowa w §2 ust. 1 pkt 3, upływa w okresie odbywania przez nauczyciela stażu na kolejny stopień awansu zawodowego, **oceny pracy dokonuje się po zakończeniu tego stażu.**

3. W razie usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela w pracy, trwającej dłużej niż 3 miesiące, termin 3-letniej przerwy, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 3, **ulega przedłużeniu o czas tej nieobecności.**

4. W przypadku **zmiany miejsca zatrudnienia** nauczyciela ocena pracy jest dokonywana nie wcześniej niż po upływie roku od dnia podjęcia pracy w danej szkole, **okres między kolejnymi ocenami ulega wydłużeniu o jeden rok.**

5. Ocena pracy nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego może być także dokonana w każdym czasie, **nie wcześniej jednak niż po upływie roku od dokonania oceny poprzedniej.**

§3. 1. Ocena pracy nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego może być także dokonana z inicjatywy dyrektora szkoły lub na wniosek:

- 1) nauczyciela;
- 2) organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) organu prowadzącego szkołę;
- 4) rady szkoły (lub rady pedagogicznej w związku z art. 82 ust. 2 ustawy – Prawo oświatowe);
- 5) rady rodziców.

2. Dyrektor szkoły jest obowiązany dokonać oceny pracy nauczyciela **w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia złożenia wniosku**, a w przypadku oceny pracy dokonywanej z inicjatywy dyrektora oraz w przypadku, o którym mowa w §2 ust. 1 pkt 3 (oceny pracy z urzędu w ustawowych terminach co 3 lata) – w okresie nie dłuższym niż **3 miesiące od dnia powiadomienia nauczyciela na piśmie o rozpoczęciu dokonywania oceny jego pracy.**

3. W przypadku dokonywania oceny pracy po zakończeniu stażu na kolejny stopień awansu zawodowego nauczyciela kontraktowego, mianowanego czy dyplomowanego, dyrektor szkoły jest obowiązany dokonać oceny pracy nauczyciela w terminie **nie dłuższym niż 21 dni** od dnia złożenia sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego, o którym mowa w art. 9c ust. 3 Karty Nauczyciela. A w przypadku nauczyciela stażysty i kontraktowego dodatkowo dołączonej w tym terminie opinii opiekuna stażu o dorobku zawodowym za okres stażu.

4. Do okresów, o których mowa w §3 ust. 2 i 3, **nie wlicza się okresów usprawiedliwionej nieobecności** nauczyciela w pracy, trwającej dłużej niż 14 dni, oraz okresów ferii szkolnych wynikających z przepisów w sprawie organizacji roku szkolnego.

5. W przypadku dokonywania oceny pracy z inicjatywy dyrektora szkoły lub na wniosek organu sprawującego nadzór pedagogiczny, organu prowadzącego szkołę, rady szkoły lub rady rodziców, **dyrektor szkoły niezwłocznie powiadamia nauczyciela, w formie pisemnej, o wszczęciu procedury dokonywania oceny jego pracy.**

6. W przypadku uzupełniania przez nauczyciela tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć na podstawie art. 22 ust. 1 Karty Nauczyciela oceny pracy nauczyciela dokonuje **dyrektor szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, w porozumieniu z dyrektorem szkoły, w której nauczyciel uzupełnia obowiązkowy wymiar zajęć.**

7. W przypadku, nauczyciela zatrudnionego w kilku szkołach, który w żadnej z tych szkół nie jest zatrudniony w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, łącznie jednak wymiar jego zajęć stanowi co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, o którym mowa w art. 22 ust. 3 Karty Nauczyciela, oceny pracy nauczyciela po zakończeniu stażu na kolejny stopień awansu zawodowego dokonuje **dyrektor szkoły wyznaczony przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z dyrektorami szkół, w których nauczyciel odbywał staż.**

8. W przypadku, gdy wpłynął wniosek o dokonanie oceny pracy nauczyciela od podmiotów uprawnionych do wnioskowania o dokonanie oceny, a od ostatniej oceny pracy nie upłynął 1 rok, dyrektor oddala wniosek i zawiadamia wnioskodawcę o przyczynie jego oddalenia.

Rozdział 3

Kryteria i wskaźniki oceny pracy nauczyciela.

§4. 1. Podstawę oceny pracy nauczyciela stanowią kryteria oceny pracy nauczyciela zawarte w rozporządzeniu w sprawie oceny pracy (odpowiednio do posiadanego stopnia awansu zawodowego), które odnoszą się do realizacji zadań określonych w art. 6 i art. 42 ust. 2 Karty Nauczyciela oraz w art. 5 ustawy – Prawo oświatowe i obejmują wszystkie obszary działalności szkoły.

2. Ocena pracy nauczyciela polega na ustaleniu poziomu spełniania wszystkich kryteriów oceny pracy, wymienionych w rozporządzeniu w sprawie oceny, z zastosowaniem szkolnych wskaźników oceny określonych dla danego stopnia awansu zawodowego.

3. Każde kryterium z rozporządzenia w sprawie oceny opisane zostało przez, co najmniej, dwa wskaźniki wewnętrzne, które pokazują sposób realizacji danego kryterium w szkole. Wskaźniki stosuje się adekwatnie do zajmowanego stanowiska.

4. Każde kryterium może być realizowane w sposób maksymalny lub częściowy.

Poziom spełniania każdego kryterium jest oceniany w skali od 0 do 5 punktów, z zastosowaniem wskaźników oceny pracy. Jeśli wskaźnik nie występuje ze względu na specyfikę stanowiska pracy nauczyciela, to kryterium jest oceniane w odniesieniu do pozostałych wskaźników.

Uzgadnia się następujący sposób określenia poziomu realizacji kryterium:

- 1 pkt – za realizację kryterium do 20% włącznie
- 2 pkt – za realizację kryterium do 40% włącznie
- 3 pkt – za realizację kryterium do 60% włącznie
- 4 pkt – za realizację kryterium do 80% włącznie
- 5 pkt – za realizację kryterium powyżej 80%

5. Maksymalna liczba punktów do otrzymania wynosi:

	Maksymalna suma punktów do uzyskania (wynika z ilości kryteriów)
nauczyciel stażysta	45 pkt (9 kryteriów)
nauczyciel kontraktowy	70 pkt (14 kryteriów)
nauczyciel mianowany	95 pkt (19 kryteriów)
nauczyciel dyplomowany	115 pkt (23 kryteria)

Poziom spełniania kryteriów oceny pracy nauczyciela ustala się według wzoru:

$$Z = \frac{X_1 + X_2 + \dots + X_n}{Y} \times 100\%$$

gdzie:

Z – oznacza ustalony poziom spełniania kryteriów oceny pracy nauczyciela,

Y – oznacza maksymalną liczbę punktów do uzyskania przez nauczyciela,

X_1, X_2, \dots, X_n – oznacza liczbę punktów uzyskanych za poszczególne kryteria,

n – liczba kryteriów oceny pracy określona rozporządzeniem :

n – dla nauczyciela stażysty wynosi	9
n – dla nauczyciela kontraktowego wynosi	14
n – dla nauczyciela mianowanego wynosi	19
n – dla nauczyciela dyplomowanego wynosi	23

6. Szkolne wskaźniki oceny pracy, o których mowa w §4, określone celem ustalenia poziomu spełnienia wszystkich kryteriów oceny dla danego stopnia awansu zawodowego znajdują się w **załączniku nr 1 do Regulaminu oceny pracy nauczycieli ZSP nr 4 w Łowiczu**.

7. Oceniany nauczyciel, po otrzymaniu powiadomienia o podjęciu procedury oceny jego pracy, w terminie 14 dni składa do dyrektora wypełniony **Arkusza oceny własnej (załącznik nr 2 do Regulaminu)**.

8. Dyrektor przed uzgodnieniem oceny w Projekcie oceny **może poprosić nauczyciela o rozmowę dotyczącą realizacji wskaźników i kryteriów opisanych w Arkuszu oceny własnej**.

9. Ocena ma charakter opisowy i jest zakończona stwierdzeniem uogólniającym:

- 1) ocena wyróżniająca;
- 2) ocena bardzo dobra;
- 3) ocena dobra;
- 4) ocena negatywna.

10. Procentowe normy ustalenia poziomu spełniania kryteriów oceny pracy nauczyciela zostały ustalone na w rozporządzeniu w sprawie oceny pracy na następującym poziomie:

- 1) nie mniejszym niż 95% – nauczyciel otrzymuje ocenę wyróżniająca;
- 2) nie mniejszym niż 80% – nauczyciel otrzymuje ocenę bardzo dobrą;
- 3) nie mniejszym niż 55% – nauczyciel otrzymuje ocenę dobrą;
- 4) mniejszym niż 55% – nauczyciel otrzymuje ocenę negatywną.

§5. 1. Ocena pracy nauczyciela stażysty, kontraktowego i mianowanego, dokonywana **po zakończeniu stażu na kolejny stopień awansu**, oprócz realizacji kryteriów wskazanych w rozporządzeniu w sprawie oceny **obejmuje także realizację wymagań niezbędnych do uzyskania danego stopnia awansu uwzględnionych w planie rozwoju zawodowego – wymienionych w rozporządzeniu w sprawie awansu**.

2. Uzgadnia się następujący sposób ustalania oceny nauczyciela po zakończeniu stażu:

- 1) **warunkiem niezbędnym** do uzyskania pozytywnej oceny pracy (dobrej, bardzo dobrej, wyróżniającej) jest, w przypadku oceny po zakończeniu stażu, oprócz realizacji kryteriów z rozporządzenia w sprawie oceny – **konieczność realizacji wymagań niezbędnych do uzyskania kolejnego stopnia awansu;**
- 2) dyrektor **ustala czy nauczyciel zrealizował wymagania niezbędne do uzyskania kolejnego stopnia** awansu na podstawie sprawozdania nauczyciela i opinii opiekuna stażu;
- 3) jeżeli nauczyciel **zrealizował plan rozwoju zawodowego na poziomie wystarczającym, czyli zrealizował zadania niezbędne do uzyskania kolejnego stopnia awansu, to dyrektor ustala ocenę pracy na podstawie określenia poziomu realizacji kryteriów wskazanych rozporządzeniem dla danego stopnia awansu poprzez przypisane tym kryteriom szkolne wskaźniki;**

§6. Na ocenę pracy nauczyciela nie mogą mieć wpływu jego przekonania religijne i poglądy polityczne, a także odmowa wykonania przez niego polecenia służbowego, gdy odmowa taka wynikała z uzasadnionego przekonania, że wydane polecenie było sprzeczne z dobrem ucznia albo dobrem publicznym. (KN, art. 6a ust. 1g)

Rozdział 4 Tryb dokonywania oceny.

§7. Ocena pracy nauczyciela ustalana jest w następującym trybie:

1. Ocenę pracy nauczyciela rozpoczyna **wniosek** nauczyciela lub organu sprawującego nadzór pedagogiczny, lub organu prowadzącego szkołę lub rady rodziców, lub **informacja dyrektora o wszczęciu oceny** w przypadku oceny z urzędu w ustawowych terminach co trzy lata lub **złożenie sprawozdania z realizacji planu dorobku zawodowego**.

2. W przypadku złożenia wniosku o ocenę pracy nauczyciela przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny, organ prowadzący szkołę, radę szkoły, radę rodziców lub jeżeli jest to inicjatywa dyrektora, **dyrektor szkoły niezwłocznie powiadamia nauczyciela, w formie pisemnej, o wszczęciu procedury dokonywania oceny jego pracy**.

3. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 2 zawiera prośbę o wypełnienie pisemne w ciągu 14 dni od otrzymania powiadomienia Arkusza oceny własnej (załącznik nr 2 do Regulaminu). Arkusz, o którym mowa, będzie wykorzystany jako informacja przy ustalaniu spełnienia poziomu wskaźników oceny pracy nauczyciela.

4. Po przekazaniu informacji nauczycielowi o wszczęciu procedury dokonywania oceny jego pracy lub w przypadku, gdy wpłynęło Sprawozdanie z realizacji Planu rozwoju **dyrektor niezwłocznie zwraca się z prośbą o wyrażenie opinii do uprawnionych podmiotów**.

5. Dyrektor szkoły w procesie dokonywania oceny pracy nauczyciela **ma obowiązek** zasięgnięcia:

- 1) opinii Rady Rodziców, a w przypadku nauczyciela stażysty i nauczyciela kontraktowego dodatkowo opinii opiekuna stażu o dorobku zawodowym nauczyciela za okres stażu;
- 2) opinii nauczyciela-doradcy metodycznego na temat pracy nauczyciela, w przypadku, gdy oceniany nauczyciel wystąpi do dyrektora z takim wnioskiem. Uwzględniana jest tylko opinia nauczyciela-doradcy metodycznego sformułowana na piśmie i dostarczona zgodnie z obiegiem korespondencji w terminie określonym w piśmie. W przypadku braku doradcy metodycznego – może zasięgać opinii nauczyciela dyplomowanego lub mianowanego uczącego tego samego przedmiotu lub przewodniczącego zespołu przedmiotowego. Dyrektor zwraca się na piśmie do ustalonego opiniodawcy z prośbą o jej przygotowanie w terminie 14 dni od daty doręczenia pisma. Opinia dostarczona po terminie lub jej brak nie wstrzymuje procesu oceniania nauczyciela.

6. Rada Rodziców przedstawia pisemną opinię w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o dokonywanej ocenie pracy nauczyciela. Nieprzedstawienie opinii przez Radę Rodziców nie wstrzymuje dokonywania oceny pracy.

7. Opiekun stażu przedstawia pisemną opinię w terminie 14 dni od daty zakończenia stażu przez nauczyciela.

8. Dyrektor szkoły w procesie dokonywania oceny pracy nauczyciela **może:**

- 1) zasięgać opinii Samorządu Uczniowskiego o pracy nauczyciela, zgłaszając pisemną prośbę do przewodniczącego samorządu o wyrażenie opinii w terminie 14 dni od daty otrzymania pisma. Dyrektor szkoły uwzględni jedynie opinie sformułowaną na piśmie i opracowaną na podstawie badania ankietowego wśród reprezentatywnej grupy uczniów nauczanych przez konkretnego nauczyciela. Opinia dostarczona po terminie lub jej brak nie wstrzymuje procesu oceniania nauczyciela;
- 2) z własnej inicjatywy zasięgać opinii nauczyciela-doradcy metodycznego, a w przypadku braku takiej możliwości – może zasięgać opinii nauczyciela dyplomowanego lub mianowanego uczącego tego samego przedmiotu. Dyrektor zwraca się na piśmie do ustalonego opiniodawcy z prośbą o jej przygotowanie w terminie 14 dni od daty doręczenia pisma. Opinia dostarczona po terminie lub jej brak nie wstrzymuje procesu oceniania nauczyciela.

9. Opinie są wyrażane w formie pisemnej, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o dokonywanej ocenie pracy. Opinia zawiera uzasadnienie.

10. **W czasie dokonywania oceny pracy dyrektor ma możliwość:**

- 1) obserwacji prowadzonych zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i realizacji innych zadań zawodowych wynikających ze statutu szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony;
- 2) skorzystania ze zgromadzonych wcześniej informacji o pracy nauczyciela, zgodnie z ustalonymi w szkole zasadami;
- 3) kontroli dokumentacji prowadzonej przez nauczyciela, w tym wpisów w dziennikach lekcyjnych, dziennikach zajęć, arkuszach ocen;
- 4) kontroli uzgodnionych w Planie nadzoru w bieżącym roku szkolnym;
- 5) przeglądu wyników badań osiągnięć edukacyjnych uczniów, w tym wyników sprawdzianów;
- 6) przedmiotowych;
- 7) skorzystania z diagnoz edukacyjnych i egzaminów zewnętrznych (oraz EWD);
- 8) analizy odnotowanych uwag i wniosków, notatek służbowych z przeprowadzonych obserwacji, rozmów, wywiadów, zestawień zbiorczych wyników badań, ankiet, wyników ewaluacji wewnętrznej, analizy arkuszy pracy własnej nauczycieli;
- 9) rozmowy z ocenianym nauczycielem, jego uczniami i rodzicami uczniów, których uczy i na podstawie wywiadów ma możliwość uzupełnienia brakujących do oceny danych, a także do zasięgnięcia opinii rodziców, uczniów lub samorządu uczniowskiego.

11. Dyrektor **tworzy pisemny Projekt oceny pracy nauczyciela**, biorąc pod uwagę poziom spełniania wszystkich kryteriów oceny pracy, które nauczyciel musi spełnić na danym stopniu awansu zawodowego, opinie uprawnionych podmiotów, oraz w przypadku oceny na zakończenia stażu realizację wymagań niezbędnych wskazanych w rozporządzeniu w sprawie awansu.

12. Dyrektor **zapoznaje nauczyciela z pisemnym Projektem oceny pracy** oraz wysłuchuje uwag i zastrzeżeń ocenianego nauczyciela do Projektu.

13. Na pisemny wniosek nauczyciela **przy zapoznawaniu go z Projektem oceny** i wysłuchaniu jego uwag i zastrzeżeń może być **obecny przedstawiciel wskazanej przez nauczyciela zakładowej organizacji związkowej**.

14. Nauczyciel może **zgłosić swoje uwagi i zastrzeżenia do Projektu oceny pracy** na piśmie w ciągu pięciu dni roboczych od daty zapoznania się z projektem oceny.

15. Po rozpatrzeniu uwag i zastrzeżeń do Projektu oceny pracy zgłoszonych przez ocenianego nauczyciela, biorąc pod uwagę poziom spełniania wszystkich kryteriów oceny pracy, które nauczyciel musi spełnić na danym stopniu awansu zawodowego oraz opinie uprawnionych podmiotów, dyrektor **ustala ocenę pracy nauczyciela**. Ustalona ocena może być wyższa niż proponowana w projekcie.

16. Dyrektor **dorecza nauczycielowi oryginał karty oceny pracy**, a jej kopię włącza się do akt osobowych nauczyciela.

17. Od ustalonej oceny, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, przysługuje nauczycielowi prawo **wniesienia odwołania**.

18. Dyrektor szkoły przekazuje odwołanie od oceny pracy nauczyciela do organu sprawującego nadzór pedagogiczny w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania odwołania.

19. **Oceny pracy nauczyciela religii dokonuje się** na tych samych zasadach i w tym samym trybie, co pozostałych nauczycieli z tym, że dyrektor ma obowiązek uwzględnić ocenę merytoryczną nauczyciela religii ustaloną przez właściwą władzę kościelną.

Rozdział 5

Dowody realizacji zadań i obowiązków nauczyciela uwzględniane w procesie oceniania

1. Dyrektor szkoły w procesie oceniania przy ustalaniu punktacji za poszczególne kryteria oceny wykorzystuje informacje zgromadzone w trakcie sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Pisemnymi dowodami realizacji przez nauczyciela obowiązków zawodowych i statutowych zadań szkoły są:

- 1) arkusze obserwacji zajęć prowadzonych przez nauczyciela;
- 2) protokoły kontroli;
- 3) karty monitorowania pracy wychowawcy;
- 4) karty monitorowania procesów zachodzących w szkole;
- 5) dokumentacja innowacji pedagogicznej lub eksperymentu pedagogicznego;
- 6) protokoły zebrań z rodzicami;
- 7) programy nauczyciela i dokumentacja pracy w zakresie wszechstronnego rozwoju uczniów, z uwzględnieniem ich możliwości i potrzeb;
- 8) protokoły rad pedagogicznych;
- 9) protokoły zebrań doraźnych i stałych zespołów nauczycielskich;
- 10) dokumentacja świadcząca o współpracy ze środowiskiem lokalnym, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz uczniów i oświaty, wolontariat;
- 11) dokumentacja potwierdzająca udział przygotowywanych przez nauczyciela uczniów w konkursach, zawodach, przeglądach, olimpiadach;
- 12) świadectwa, certyfikaty, zaświadczenia potwierdzające ukończone formy doskonalenia zawodowego;
- 13) opracowania badań wyników nauczania;
- 14) sprawozdania z ewaluacji wewnętrznej pracy szkoły w zakresie dotyczącym nauczyciela;
- 15) pochwały, skargi;
- 16) publikacje;
- 17) arkusz oceny własnej nauczyciela.

w przypadku dokonywania oceny na zakończenie stażu na kolejny stopień awansu zawodowego dodatkowo:

- 18) opinia opiekuna stażu nauczyciela stażysty lub kontraktowego;

- 19) sprawozdanie nauczyciela z realizacji planu rozwoju zawodowego wraz z dokumentacją potwierdzającą wykonanie zaplanowanych działań.

Regulamin oceny pracy nauczycieli Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 im. Wł. Grabskiego w Łowiczu obowiązuje od roku szkolnego 2018/2019.

Regulamin został pozytywnie zaopiniowany na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 24.09.2018 r.